

רבינו יונה מסכת ברכות דף כו עמוד ב

על כן נראה למורי הרב נר"ו שג' דינין חלוקים הם היכא שהוא מבושל אם יש בו בפרוסות כזית [מברך עליהם המוציא וג' ברכות ואם אין בפרוסות כזית] אף על גב דמיהזי דאיכא עליה תורתא דנהמא אינו מברך עליו אלא בורא מיני מזונות דכיון שהוא מבושל לא תואר לחם לו והיכא שאינו מבושל אלא שהוא מחובר ע"י דבש או מרק בלא שום בישול אם יש בפרוסות כזית מברך עליו המוציא אין בפרוסות כזית ואין בהם תואר לחם מברך עליהם במ"מ אבל אם יש בהם תואר לחם אף על פי שאין בהם כזית מברך עליהם המוציא והיכא שאינו לא מבושל ולא מחובר אלא שהוא פירורים לבדם אף על פי שאין בהם כזית ואין בהם תואר לחם שהן דקין ביותר מברך עליו המוציא וג' ברכות שכיון שהוא פת בפ"ע אינו יוצא לעולם מתורת פת וזה שלא כדברי רבינו חננאל ז"ל שאמר דמאי דאמרי' (דף לט א) דפת הצנומה בקערה מברך עליו המוציא דבדאיכא עליה תורתא דנהמא מיירי ולפי מה שכתבנו אין אנו צריכין לזה אלא כיון שהוא פת בפני עצמו ואינו מחובר בדבר אחר אינו יוצא מתורת לחם לעולם ומברכין עליו המוציא ושלש ברכות:

משנה מסכת חלה פרק א משנה ה - ו

ה: עיסה שתחלתה סופגנין וסופה סופגנין פטורה מן החלה תחלתה עיסה וסופה סופגנין תחלתה סופגנין וסופה עיסה חייבין בחלה וכן הקנובקות חייבות:
ו: המעיסה בית שמאי פוטרין ובית הלל מחייבין החליטה בית שמאי מחייבין ובית הלל פוטרין חלות תודה ורקיקי נזיר עשאן לעצמו פטור למכור בשוק חייב:

שולחן ערוך אורח חיים הלכות בציעת הפת, סעודה, וברכת המזון סימן קסח

על איזה מיני פת מברכין, ובו י"ז סעיפים.

ו: פת הבאה בכיסנין, מברך עליו: בורא מיני מזונות, ולאחריו: ברכה אחת מעין שלש; ואם אכל ממנו שיעור שאחרים רגילים לקבוע עליו, אף על פי שהוא לא שבע ממנו, מברך עליו: המוציא וברכת המזון; ואם מתחלה היה בדעתו לאכול ממנו מעט, וברך: בורא מיני מזונות, ואח"כ אכל שיעור שאחרים קובעים עליו, יברך עליו בהמ"ז, אף על פי שלא ברך המוציא תחלה; ואם אכל שיעור שאחרים אין קובעים עליו, אף על פי שהוא קובע עליו, אינו מברך אלא בורא מיני מזונות וברכה אחת מעין שלש, דבטלה דעתו אצל כל אדם.

ז: פת הבאה בכיסנין, יש מפרשים: פת שעשוי כמין כיסים שממלאים אותם דבש או סוקר ואגוזים ושקדים ותבלין, והם הנקראים רישקולא"ש ריאלחז"ו; וי"א שהיא עיסה שעירב בה דבש או שמן או חלב או מיני תבלין ואפאה, והוא שיהיה טעם תערובת המי פירות או התבלין ניכר בעיסה, (וי"א שזה נקרא פת גמור, אלא אם כן יש בהם הרבה תבלין או דבש כמיני מתיקה שקורין לעקי"ך שכמעט הדבש והתבלין הם עיקר, וכן נוהגים) (רש"י וערוך וכן יש לפרש דעת רמב"ם); וי"מ שהוא פת, בין מתובלת בין שאינה מתובלת, שעושים אותם כעבים יבשים וכוססין אותם, והם הנקראים בישקוני"ש, והלכה כדברי כולם שלכל אלו הדברים נותנים להם דינים שאמרנו בפת הבאה בכסנין.

ח: לחמניות, אותן שבלילתן עבה שקורין אובליא"ש, לחם גמור הוא ומברך עליו המוציא ובהמ"ז; ואותן שבלילתן רכה ודקים מאוד שקורין ניבלא"ש, מברך עליהם בורא מיני מזונות וברכה אחת מעין שלש; ואם קבע סעודתו עליהם, מברך המוציא וברכת המזון; ואי אכיל להו בתוך הסעודה שלא מחמת הסעודה, טעונים ברכה לפניהם ולא לאחריהם, אבל אותם רקיקים דקים שנותנים מרקחת עליהם, הם טפילים לגבי המרקחת וברכת המרקחת פוטרתן.

ט: פת גמור, אפילו פחות מכזית, מברך עליו: המוציא, אבל לאחריו אינו מברך כלום, כל שלא אכל כזית.

י: חביצ"א, דהיינו פירורי לחם שנדבקים יחד על ידי מרק, אם נתבשל, אם יש בהם כזית אף על פי שאין בו תואר לחם, מברך המוציא ובהמ"ז; ואם אין בהם כזית, אף על פי שנראה שיש בו תואר לחם, אינו מברך אלא בורא מיני מזונות וברכה אחת מעין שלש; ואם אינו מבושל, אלא שהוא מחובר ע"י דבש או מרק, אם יש בפרוסות כזית מברך עליו המוציא, אפילו אין לו תואר לחם; ואם אין בהם כזית, אם יש בהם תואר לחם, דהיינו שהוא ניכר וידוע שהוא לחם, מברך עליו המוציא וברכת המזון; ואם אין בהם תואר לחם, מברך בורא מיני מזונות וברכה אחת מעין שלש; ואם אינו

לא מבושל ולא מחובר, אלא מפורר דק דק, אף על פי שאין בו כזית ולא תואר לחם, מברך עליו המוציא ובה"מ. (וע"ל סי' קפ"ד כמה שיעור אכילה לברך עליה ברכת המזון).

יג: אפילו דבר שבליילתו (פירוש לישת הקמח במים) עבה, אם בשלה או טגנה אין מברך עליה המוציא, אפילו שיש עליה תוריתא דנהמא ואפילו נתחייבה בחלה, דברכת המוציא אינו הולך אלא אחר שעת אפייה; ויש חולקין ואומרים דכל שתחילת העיסה עבה, אפילו ריככה אח"כ במים ועשאה סופגנין (פירוש עיסה שלשוה ועשאה כמין ספוג) ובשלה במים או טגנה בשמן, מברך עליהם המוציא (ונהגו להקל), וירא שמים יצא ידי שניהם, ולא יאכל אלא ע"י שיברך על לחם אחר תחלה. הגה: וכל זה לא מיירי אלא בדאית בי' לאחר אפיה תואר לחם (לשון הטור והפוסקים), אבל אי לית ביה תואר לחם כגון לאקשי"ן שקורין ורומזלי"ך, לכ"ע אין מברכין עליהם המוציא ולא ג' ברכות, דלא מיקרי לחם; אבל פשטיד"א וקרעפלי"ך מקרי תואר לחם (מרדכי פרק כל שעה) ואין לאכלם אלא אם כן בירך על שאר הפת תחלה. וכל זה לא מיירי אלא בעיסה שאין בה שמן דבש וכיוצא בו, אלא שמטוגן בהן, אבל אם נילוש בהן כבר נתבאר דינו אצל פת הבאה בכיסנין.

יד: חלוט (פירוש כמין פת חולטין אותו ברותחין) שאח"כ אפאו בתנור, פת גמור הוא ומברך עליו המוציא. הגה: וכן דבר שבליילתו רכה שאפאו בתנור בלא משקה, דינו כפת ומברך עליו המוציא ושלש ברכות; וכן אם אפאו באלפס בלא משקה (תוס' והרא"ש והר"ן פרק כל שעה ורמב"ם פ"ו מהל' חלה ושאלתות וטור), ומעט משקה שמושחין בו האלפס שלא ישרוף העיסה לא מיקרי משקה (הגהות מיימוני פ"ג מהל' ברכות); אבל דבר שבליילתו רכה וטגנו במשקה, לכולי עלמא לאו לחם הוא (תוספות והרא"ש והר"ן ור"י פרק כיצד מברכין).

טו: טרוקנין דהיינו שעושין גומא בכירה ונותנים בה קמח ומים מעורבין בה ונאפה שם, מברך עליו בורא מיני מזונות וברכה אחת מעין שלש; ואם קבע סעודתו עליו, מברך המוציא ובהמ"ז; אבל טריתא, דהיינו שלוקחין קמח ומים ומערבים אותה ושופכים על הכירה והוא מתפשט ונאפה, אין עליו תורת לחם כלל ואין מברכים עליו אלא בורא מיני מזונות וברכה אחת מעין שלש, ואפי' קבע סעודתו עליו.

טז: נהמא דהנדקא, והוא לחם שאופין בשפוד ומושחין אותו בשמן או במי ביצים, וכן לחם העשוי לכותח שאין אופין אותו בתנור אלא בחמה, מברך עליו בורא מיני מזונות.

יז: פשטיד"א הנאפית בתנור בבשר או בדגים או בגבינה, מברך עליה המוציא ובה"מ. הגה: ודוקא שאפאו בתנור בלא משקה, אבל אם אפאו במחבת במשקה, אין לברך עליו ואין לאכול רק תוך הסעודה, כמו שנתבאר (דעת עצמו).